

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İcra ve İflas Kanunu ile Engellilerin İstihdam ve Temel Yurttaşlık Geliri Haklarına İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederiz.

Cengiz ÇİÇEK
İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve bu sözleşmeye ilişkin bireysel başvuruları düzenleyen Ek İhtiyari Protokolü imzalayıp onaylayarak uluslararası alanda önemli bir taahhütte bulunmuştur. Bu adım, Türkiye'ye engelli bireylerin toplumsal hayata eşit, eksiksiz ve etkin katılımını sağlama yükümlülüğü getirmektedir. Sözleşme, özellikle engelli kadınlar ve kız çocuklarının maruz kaldığı çok boyutlu ayrımcılığı tanıyarak, insan hakları ve temel özgürlüklerinden tam anlamıyla yararlanmalarını sağlama gerekliliğini bir zorunluluk haline getirmektedir.

Ne var ki, uluslararası sözleşmelerde ve 5378 sayılı Engelli Hakları Kanunu'nda tanımlanan hakların somut hayata geçirilmediği ve engellilere yönelik ihlallerin, ayrımcılığın ve şiddetin devam ettiği bir gerçekliktir. Erişilebilirlik, istihdam ve eğitim gibi kritik alanlarda yaşanan sorunlar, mevcut siyasi kriz ve halkın temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalan ekonomik koşullar altında daha da derinleşmiş, engelli bireylerin hakları üzerindeki olumsuz etkiler daha belirgin hale gelmiştir. Hükümetin, toplumsal eşitsizlikleri artıran sağlamcı politikaları ve halkın yaşadığı ekonomik sıkıntılara çözüm üretmekteki aciziyeti, 10 milyon nüfusu aşan engelli bireylerin haklarının ihlaline zemin hazırlamaktadır.

Hükümetin sermaye yanlısı politikaları, engellilerin yoksulluğunu derinleştirirken, mevcut kazanımlarını da hedef almaktadır. Örneğin, her ne kadar hayata geçirilmediyse de engelli yurttaşların araç alımında uygulanan ÖTV muafiyetinin kaldırılmasına yönelik girişimler, hükümetin engelli haklarına yönelik yaklaşımını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Oysa engelli yurttaşlar için kişisel araca sahip olmak; sağlık hizmetlerine erişim, sosyal hayata katılım ve temel ihtiyaçlarını giderebilmek için zorunlu bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla toplumun en dezavantajlı kesimlerinden biri olan engelli yurttaşların, bağımsız hareket edebilme haklarını desteklemek yerine, mevcut kısıtlı kazanımların da kısıtlanmak istendiği görülmüştür.

Dahası, birçok engelli yurttaşımızın borçları nedeniyle sahip oldukları araca el konulmaktadır. Bu da engelli yurttaşları yalnızca hareket kabiliyetinden mahrum etmemekte, sosyal hayattan tamamen izole edilmelerine neden olmaktadır. Özellikle istihdam olanaklarının sınırlılığı, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerinden yeterince faydalanamama gibi nedenler, engelli bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını güçleştirmektedir. Özellikle hükümetin mevcut siyasi ve ekonomik tercihlerinden dolayı daha da yoksullaşan engelli yurttaşlar ciddi bir borç yükü altına sokulmuş ve temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale getirilmiştir. Dolayısıyla engellilerin araçlarına yönelik icra/haciz işlemlerinin durdurulması ve kendilerine yönelik araçların ücretsiz tahsis edilmesi kritik önemdedir.

Bu kanun teklifi, engellilerin araçlarına yönelik icra işlemlerinin durdurulması, mevcut borçların ödenmemiş faizlerinin silinmesi ve kalan borçların yeniden yapılandırılması, ihtiyaç sahibi engellilere ücretsiz araç temininin sağlanması bağımsız yaşam haklarının korunması ve topluma tam katılımlarının sağlanması yönünde bir adım atılmasını hedeflemektedir. Engellilere yönelik bu tür desteklerin hayata geçirilmesi, sosyal devlet anlayışının en temel gerekliliklerinden biridir ve engellilerin insan onuruna yaraşır yaşam koşullarının sağlanması adına bir zorunluluktur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Engelli bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için zorunlu olan kişisel araçların icra ve haciz işlemlerinden muaf tutulmasını düzenleyen bu madde, engelli yurttaşların bağımsız yaşam haklarını ve sosyal hayata katılımlarını korumayı amaçlamaktadır. Engelli bireylerin hareket kabiliyetini kaybetmeleri yalnızca fiziksel bir sınırlama yaratmakla kalmamakta, aynı zamanda ekonomik ve toplumsal hayata erişimlerini de ciddi şekilde kısıtlamaktadır.

MADDE 2: Engelli bireylerin ekonomik hayatta karşılaştıkları ayrımcılığı azaltmak ve temel ihtiyaçlarını giderebilmelerine destek olmak için ücretsiz araç tahsisi yapılması öngörülmektedir. Bu madde, sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak, engelli yurttaşların ulaşım ve sosyal hayata katılım haklarını güvence altına almayı hedeflemektedir.

MADDE 3: Engelli yurttaşların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını desteklemek ve borç yüklerini hafifletmek amacıyla, kamu ve özel sektör borçlarının faizlerinin silinmesi ve borçların yeniden yapılandırılması düzenlenmiştir. Bu madde, engelli bireylerin mevcut borç yükünden kurtulmalarını sağlayarak ekonomik ve sosyal hayatta daha aktif bir rol üstlenmelerine imkân tanımayı amaçlamaktadır.

MADDE 3: Yürürlük maddesidir

MADDE 4: Yürütme maddesidir.

İCRA VE İFLAS KANUNU İLE ENGELLİLER HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 82 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“14. Borçlu engelli ise kendisine ait veya borçlunun birlikte oturduğu ailesinde engelli var ise engellinin ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları binek araç,”

MADDE 2- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun gereğince engelli maaşı alan engellilere, ücretsiz olarak araç tahsis edilir. Araç tahsisine ilişkin giderler Hazinece karşılanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 3- 5378 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 2022 sayılı Kanun gereğince engelli maaşı alan engellilerin, kamu bankaları, özel bankalar ile kamu kurum ve kuruluşlarına olan borçlarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ödenmemiş faizleri silinir ve kalan borç yeniden yapılandırılır. Yapılandırma talebi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay sonuna kadar ilgili banka şubesine veya kamu kurum ve kuruluşuna yapılır. Borçların anaparası, herhangi bir faiz veya gecikme zammı alınmadan 10 eşit taksitde bölünerek her yılın Mart ayının son günü ödenmek koşuluyla 10 yılda ödenecek şekilde taksitlendirilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu madde kapsamındaki borçlar açısından dava konusu edilmiş ve/veya icra takibi başlatılmış alacaklar için borçlunun bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde asıl borçlular ve kefiller hakkında sürdürülen davalar sonlandırılır, icra ve takip işlemleri durdurulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.